

Klima-, Energi- og Bygningsudvalget
Folketinget

9. marts 2015

Foretræde for Klima-, Energi- og Bygningsudvalget den 11. marts 2015

Kære udvalgsmedlemmer,

Jeg glæder mig til foretræde for udvalget den 11. marts 2015, hvor jeg vil fortælle om geotermiens potentiale og udfordringer.

Geotermi er en VE-energiform, der har stort potentiale og kan bidrage væsentligt til at nå regeringens mål om fossilfri varmeproduktion i 2035. Ydermere har geotermien potentiale til at blive en eksportsucces - forankret i dansk teknologi på lige fod med vindmøllebranchen.

Den danske undergrund er særdeles velegnet til geotermi, som kan distribueres via et velfungerende fjernvarmenet til de fleste husstande – alligevel har geotermien ligget i dvale i Danmark i over 40 år.

Hvorfor ?

Fordi vi i Danmark ikke har evnet at inddrage industrien i udviklingen og implementeringen af det geotermiske potentiale. Det skal vi gøre noget ved nu. Jo før – jo bedre.

Hvis geotermi skal blive en succes i Danmark og et muligt eksporteventyr, skal vi arbejde med geotermi, som vi arbejder med olie og gas, hvor industrien spiller en afgørende rolle. Eksportpotentialet ligger i varmeproduktion, men i endnu højere grad i fjernkøling.

Industrien er vant til at tage risici med afsæt i grundig risikovurdering. Inden for geotermi er det de geologiske risici, som er centrale for beslutningen om gennemførelse af et geotermiprojekt.

Geotermien skal derfor løftes ud af de mere end 400 fjernvarmeværker, der naturligt ikke har erfaring, kompetencer, økonomi eller mulighed for at håndtere den geologiske risiko eller den borerisiko, der følger med geotermiprojekterne.

Vi foreslår en model, der peger ud i fremtiden, og som er forankret i professionelle aktører, der har finansieringen på plads, og som kan drive geotermi som en forretning. Projekterne samles i puljer på mindst 5 - selvfølgelig efter grundig screening og kvalificering – og gennemføres i serier.

Ross Engineering A/S har gennem de seneste 1,5 år samarbejdet med bl.a. Jørgen Mads Clausen, formand Danfoss, og Geo om etablering af et operatørselskab med deltagelse af investorer, der ser mulighederne i grøn energi og forsyningssektoren. ATP er meget interesseret i geotermi som investering, og vi har indgået en hensigtserklæring om ATP's deltagelse som investor i operatørselskabet. Vi er nu i en situation, hvor vi er klar til at præsentere det.

For at komme videre med geotermien :

- Geotermien skal løftes ud af fjernvarmeregi og gennemføres sammen med industrien. Hvis man drømmer om fast pris, er den eneste metode, at projekterne samles, og risikoen spredes over flere projekter.
- Lige nu er der for ringe tilskyndelse til at udnytte det åbenlyse geotermiske potentiale i undergrunden. Hvis ikke driftige og entusiastiske virksomheder og investorer kan se mulighederne, mister vi fuldstændig momentum. Det kan betyde, at det er andre lande, eksempelvis Holland, der løber med eksportmulighederne og arbejdspladserne.
- Den geologiske risiko betyder reelt, at geotermiprojekterne ikke kan eller skal gennemføres af de enkelte fjernvarmeselskaber. De har ikke den økonomiske ballast og kompetencer til at løfte et geotermiprojekt. Industrien er til gengæld vant til at arbejde med og håndtere forretningsmæssige risici.
- Det er måden, som fjernvarmesektoren er organiseret på, der byder på vanskeligheder. Substitutionsprincippet gør investorerne usikre på, om de kan indgå aftaler, der holder i hele anlæggets levetid. Substitutionsprincippet skal kunne fraviges, når der er behov for at indgå lange aftaler med investorerne. Der er brug for, at de regulatoriske forhold understøtter, at fjernvarmeselskaberne tænker langsigtet og innovativt. Faktisk begrænser lovgivningen i den grad udviklingen indenfor geotermi – og den nye nationale geotermiordning, der er på vej, forsinker yderligere processen med at udnytte den grønne energi i undergrunden.

Hvis substitutionsprincippet bliver ændret/fjernet, vil fjernvarmeselskaberne stå i en ny situation, og det vil i højere grad tilskynde fjernvarmeselskabet til at indgå aftale med eksempelvis et privat selskab om at gennemføre projektet til en aftalt pris.

- Tidshorizonten for en geotermiinvestering er lang, og det er en stor investering. Derfor er vi nødt til at samarbejde med industrien samt private og institutionelle investorer. Det kræver dog, at fjernvarmeselskaberne skal acceptere, at der er en gevinst for industrien og investorerne ved succesfuld gennemførelse af et projekt. Til gengæld tager industrien og investorerne den geologiske risiko, og fjernvarmeselskabet skal kun betale, hvis de får geotermibrønde, der er klar til brug og tilslutning til fjernvarmenettet.
- Udfordringen er klart, at fjernvarmeselskaberne kan låne penge i Kommunekredit til en meget lav rente. De er derfor fristet til at prøve at tage en risiko, som de ikke kan håndtere.

Adgangen til billige lån i Kommunekredit har nærmest en konkurrenceforvridende virkning, idet der er industri og investorer, som kan og vil tage risikoen på kommercielle vilkår. Til gengæld er der ingen risiko for fjernvarmeselskaberne. Dette er en mental barriere, der skal forceres, da fjernvarmeselskaberne vil være fristet til at tage de billige lån, uden at de erkender og forstår, at de dermed tager en risiko, de ikke kan håndtere. Geotermi kan kun gennemføres af

professionelle aktører, ellers bliver geotermien ikke en del af energiforsyningen i Danmark.

- Det har i ganske få tilfælde været muligt at få en eksplorationsrisikoforsikring, men man må tilskrive dette, at forsikringsselskaberne ikke har haft fuldt kendskab til risikoen. Det er imidlertid urealistisk at tro, at der fremover vil være forsikringsselskaber, der tilbyder en eksplorationsrisikoforsikring som produkt. Kommunekredit kræver, at der stilles en kommunegaranti, og kommunerne vil kun stille en kommunegaranti, hvis der er en forsikring. Der er derfor ikke nogen vej udenom. Risikoen skal mitigeres på anden vis.
- Jeg vil gerne her fremhæve et eksempel på, hvordan man kan reducere den geologiske risiko med en innovativ tilgang. Vi har en helt særlig situation i København, hvor det vil være muligt at hente 52-57 gr. Varmt vand op fra Gassum reservoiret, der ligger en del højere end Bunter. Det har tidligere været et krav, at det vand, der hentes op, skal have fjernvarmefremløbstemperatur. Dette vil man i Storkøbenhavn kompensere for med eldrevne varmepumper.
- Vores forslag er et geotermisk operatørselskab, der risikoafdækker projekterne og samler dem (minimum 5), således at de kan gennemføres i serier. Fjernvarmeindustrien (Danfoss, Grundfos og andre) samt private og institutionelle investorer kan sammen løfte opgaven.
- Økonomisk risikoafdækning af geotermiboringer (ordning for geotermi)
Klima-, Energi- og Bygningsministeren har i forbindelse med finanslovsforhandlingerne for 2015 foreslået en ordning for geotermi på 3 x kr. 20 mill. over 3 år. Forslaget blev vedtaget, og ministeren har nu udarbejdet et udkast til lovforslag om ordningen. Udkastet til lovforslag har været i høring, og næste skridt er nu, at lovforslaget fremsættes i Folketinget.
- Ross Engineering A/S har fremsendt høringssvar. Heri fremgår det ,
 - at ordningen lægger op til, at projekterne fortsat skal gennemføres af de enkelte fjernvarmeselskaber. Det har de ikke kompetencerne til.
 - at projekterne skal gennemføres sekventielt, hvilket i øvrigt er stik imod anbefalingerne – det er netop først, når man gennemfører projekterne i serier, at man håndterer risikoen professionelt. Det betyder igen, at det kommer til at tage alt for lang tid. Hvis geotermien for alvor skal spille en rolle som vedvarende energikilde, skal der skabes momentum. Rammerne for ordningen er sådan, at man lukker ét projekt ind i ordningen. Hvis det går godt, lukker man det næste ind. Hvis et projekt ikke kan gennemføres, og ordningen skal udbetale penge til fjernvarmeselskabet, kan ordningen komme i den situation, at pengene er brugt, og ordningen ophører. Dermed er geotermien slået tilbage til start.

- Fjernvarmeselskaberne er vant til at tænke på og arbejde med varmeforsyningsloven. Boring af geotermibrønde er imidlertid reguleret af undergrundsloven. Undergrundsloven er fremmed land for fjernvarmeselskaberne, men ikke for professionelle aktører med erfaring fra olie- og gasbranchen. Boring af geotermibrønde skal gennemføres på samme vilkår som olie- og gasbrønde – med de rettigheder og ansvar, det medfører. Så længe fjernvarmeselskaberne er rettighedshaver og operatør, vil de sidde med de svære beslutninger og ansvar – de kan ikke skrive sig ud af ansvaret i henhold til undergrundsloven. Først når man flytter projekterne væk fra fjernvarmeselskaberne, bliver de sat fri og skal ikke bekymre sig om ansvaret.

”Good drilling practice” er bærende for adfærden og beslutninger i et olie- og gasprojekt. Når man bærer dette med over i geotermibranchen, betyder det, at et geotermisk boreprojekt gennemføres sikkert, økonomisk bedst muligt ud fra de geologiske forhold, og beslutninger træffes derfor uden unødigt ophold.

Vi stiller spørgsmålstejn ved, om fjernvarmeselskaberne har kompetencerne til at være rettighedshaver og operatør i henhold til undergrundsloven.

Denne udfordring vil blive løst, hvis geotermiprojekterne i fremtiden løftes af industrien og professionelle investorer.

Med venlig hilsen

Lars Andersen
Adm. direktør